

Fakta, argument & debatt

Nyhetsbrev om alkohol, narkotika och sociala frågor från Blå Bandet i samverkan med SLAN

N:r 11 - publicerad 18 september 2025

Blå Bandet

Nyhetsbrevet produceras av Blå Bandet (Sveriges Blåbandsförbund) och ges ut i samverkan med SLAN (Sveriges Landsråd för alkohol- och narkotikafrågor)

www.blabandet.se www.slan.se

Redaktion: Helena Bingebo, Bertil Forsberg, Ingalill Söderberg, Mikael Hansson

nyhetsbrev@blabandet.se

Redigering & utskick: Per-Olof Svensson

INNEHÅLL

- Bjudsprit till festivalgäster kritiserar - Blå Bandet reagerar
- Forssmed vill sälja alkohol utan mat
- 9 september börjar man sälja alkohol nio minuter senare än vanligt i Finland
- Danska organisationer kräver förbud mot tobak och nikotin
- Alkoholiberal regeringsförklaring
- Unga vejpåre löper stor risk att trilla in i nya beroenden.
- 22.000 barn förgiftade av cannabisgodis i USA
- Fosterskador hos barn orsakade av alkohol rapporteras inte
- Skadligt bruk ökar självmord
- Dubbelriktat samband mellan alkoholkonsumtion och sömnkvalitet
- Alkoholindustrin försenar varningstexter på Irland
- Global alkoholrelaterad dödlighet underskattad
- Ramirentrapporten: Droger och missbruk på var fjärde byggarbetsplats
- Svenskarnas ölvanor 2025: Gärna svenskt, växande intresse för alkoholfritt
- Ny CAN rapport: Trendbrott i användning av narkotika bland unga

Bjudsprit till festivalgäster kritiserar - Blå Bandet reagerar

I slutet av augusti var det premiär för en ny stadsfestival i Vänersborg: Scensommarmfesten. Men på grund av stor tillströmning blev det en lång kö för att komma in till festområdet på Fisketorget. Väl inne tvingades man också köa för att få mat. En fritös havererade och gästerna kompengades enligt uppgift med gratis dryck i baren, som öl, vin eller cider. Detta är förbjudet enligt gåvoförbudet i alkohollagen och har föranlett Vänersborgs kommun att inleda ett tillsynsärende mot Folkets Hus, som stod för alkoholtillståndet.

[Läs mer på ttela](#) (betalvägg)

Västra Sveriges Blåbandsdistrikt är i ett pressmeddelande positivt till att kommunerna vill bidra till ett brett evenemangsutbud.

- Generellt tycker vi dock att alkoholen ofta tar en för stor plats i evenemang som dessa.

Man lyfter fram vikten av det utreds vad som egentligen hänt i det aktuella fallet.

- Om gäster på plats gett en rättvisande bild till lokaltidningen så är det inte bara ett flagrant lagbrott utan också omdömeslöst av Folkets Hus personal på plats säger Blåbandsdistriktet

Forts. >

Forssmed vill sälja alkohol utan mat

Socialminister meddelar att en promemoria håller på att utformas under hösten för att slopa kravet på att servera mat, för att få sälja alkohol.

[Lyssna på Sveriges Radio](#)

9 september börjar man sälja alkohol nio minuter senare än vanligt i Finland

Trots hälsorisker dricker var sjätte blivande mamma alkohol under graviditeten. Bakgrunden är den internationella FASD-dagen, som vill öka medvetenheten om riskerna med alkoholkonsumtion under graviditeten. På FASD-dagen skjuts alkoholförsäljningens start upp för att uppmärksamma problemet.

FASD, eller fetala alkoholspektrumstörningar, är ett samlingsnamn för de många och ofta livslånga skador som alkohol kan orsaka det födda barnet. Dessa skador kan bland annat innebära inlärningssvårigheter, problem med socialt samspel och nedsatt förmåga att reglera sitt beteende.

[Läs / lyssna på finska YLE](#) (svenska)

Danska organisationer kräver förbud mot tobak och nikotin

Nio tunga frivilligorganisationer gör ett upprop om ett danskt förbud mot försäljning av tobaks- och nikotinprodukter från år 2035. Det rör sig om yrkesföreningar för läkare, sjuksköterskor och tandläkare, pensionärs-, barnrätts- och patientföreningar. Med helsidesannonser i en rad danska tidningar adresserar man politikerna och skriver att tiden är inne för modiga och ambitiösa steg mot en framtid helt utan tobak och nikotin. En opinionsmätning visar att 50% av väljarna stöder förslaget medan endast 34% svarar att de är emot ett tobaksförbud.

[Läs mer på Danmarks Radio](#) (danska)

Alkoholliberal regeringsförklaring

När statsminister Ulf Kristersson presenterade regeringens sista regeringsförklaring innan nästa års riksdagsval kallade han den så kallade gårdsförsäljningen en succé och lyfte fram fler liberaliseringar på alkoholområdet. Trots att den nuvarande strategin rörande ANDTS (alkohol, narkotika, dopning, tobaks- och nikotinprodukter och spel om pengar) går ut vid årsskiftet, gavs inget besked om, och i så fall när, en ny strategi ska presenteras.

I stället aviseras en snabbutredning om rena barer utan koppling till lagad mat. Förslaget går emot regeringens egen utredning som framhöll att matkravet bidrar till en ansvarsfull alkoholservice och att olägenheter i fråga om oordning och onykterhet undviks.

[Läs artikel på Drugnews](#)

Unga vejpåre löper stor risk att trilla in i nya beroenden

Brittisk kartläggning visar på risker med elektroniska cigaretter. Användningen av e-cigaretter – att vejpa – ökar i världen. Världshälsoorganisationen (WHO) har kallat ökningen av andelen barn och unga som vejpar i världen för "alarmerande". Brittiska forskare har gått igenom befintliga studier kring vejping bland personer under 25 år. Totalt ingick 14 länder i forskningsöversikten och studierna var utförda mellan 2016 och 2024.

Enligt översikten är sannolikheten att unga personer som vejpat börjar röka tre gånger större än bland unga som inte vejpat. I flera av studierna såg forskarna också ett samband mellan att vejpa och en ökad risk för astma, hosta och andra luftvägsproblem. Dessutom var det vanligare att personer som vejpat sedan började använda alkohol och marijuana än andra.

[Läs mer på Dagens Nyheter](#)

Forts. >

22.000 barn förgiftade av cannabisgodis i USA

2024 förgiftades 22.000 barn i USA av godis som innehåller cannabis. Mörkertalet är dock betydande. Fallen ökar och de flesta barnen får i sig godiset hemma eller av släkt.

[Läs mer på The New York Times](#) (engelska, gratiskonto behövs)

Fosterskador hos barn orsakade av alkohol rapporteras inte

En studie i Västra Götaland har jämfört antalet rapporterade fall med antalet barn som uppfyller kriterierna för FASD (fosterskador orsakade av alkohol). De lilla pilotstudien har kommit fram till att betydligt fler barn, 5%, uppfyller kriterierna jämfört med de 60 individer i Sverige som rapporterats enligt registreringarna.

[Läs mer på Wiley Online Library](#) (engelska)

Skadligt bruk ökar självmord

Personer med skadligt bruk av alkohol eller narkotika löper flera gånger högre risk att dö i suicid än andra. Det visar aktuell kunskap som sammanställts i ett nytt faktablad från Folkhälsomyndigheten.

De senast uppdaterade siffrorna om antalet självmord i Sverige visar att 1 328 personer avled av suicid under 2023. Av dessa dog 300 till följd av en avsiktlig läkemedels- och narkotikaförgiftning. Folkhälsomyndigheten har i ett faktablad sammanfattat en litteraturöversikt och metaanalys om sambandet mellan suicid och skadligt bruk av alkohol, narkotika och tobak. Resultaten som bygger på 47 svenska och internationella vetenskapliga studier visar att risken att dö i suicid är sammantaget nästan sex gånger högre bland personer som har en beroendediagnos eller andra indikationer på skadligt bruk eller beroende.

[Läs mer på Folkhälsomyndigheten](#)

Dubbelriktat samband mellan alkoholkonsumtion och sömnkvalitet

Det är sedan tidigare rapporterat från forskningsstudier att självrapporterade sömnproblem under tonåren är förenade med en högre risk för alkoholproblem senare i livet. Studier har också visat att alkoholkonsumtion ökar risken för sömnproblem. Studierna är i allmänhet utförda så att dessa dubbelriktade samband kan bero på skillnader mellan individer. En ny experimentell studie med studenter (medelålder 24 år) vilka bar en aktivitetsklocka och förde dagbok om alkoholintag och sömn visar på dubbelriktade samband även på individnivå. Mindre och oroligare sömn predicerar högre alkoholintag nästa dag, samtidigt som högre alkoholintag normalt försämrar nästa natts sömn.

[Läs mer på ScienceDirect](#) (engelska)

Alkoholindustrin försenar varningstexter på Irland

Tidigare hade beslutats att från 22 maj 2026 ska alkoholdrycker som säljs i Irland ha en etikett med varningstext som informerar om riskerna med alkohol, men nu har Irlands regering backat efter påtryckningar från alkoholindustrin. Kravet blir nu att varningstexterna ska finnas på produkterna 2028. Alkoholindustrin har argumenterat mot varningstexterna för att de skulle kunna försämma de irländska alkoholproducenternas konkurrenskraft på den globala marknaden.

[Läs mer på Movendi International](#) (engelska)

[Läs mer på Alcohol Health Alliance](#) (engelska)

Global alkoholrelaterad dödlighet underskattad

Ett omfattande internationellt forskarsamarbete driver det löpande publicerandet av rapporter kring olika riskfaktors del av den globala sjukdomsördan och dödligheten. Detta respekterade projekt, Global Burden of Disease (GBD), har beräknat att alkohol 2019 globalt låg bakom 1,8 miljoner dödsfall, med den allvarligaste situationen i Östeuropa. Nu har en kritisk studie publicerad i den ansedda tidskriften Lancet kommit fram till att metoderna inom GBD gjort att alkoholdödligheten underskattats. I den nya studien beräknas 2019 hela 2,6 miljoner dödsfall på grund av alkohol. Den största skillnaden som förklaras enligt artikelförfattarna av att GBD underskattar alkoholens roll bakom ”olyckor”, bland annat trafikdödsfall på grund av alkohol.

[Läs mer på National Library of Medicine](#) (engelska)

Ramirentrapporten: Droger och missbruk på var fjärde byggarbetsplats

Droger och missbruk förekommer så ofta som på var fjärde byggarbetsplats. Det visar Ramirentrapporten där 500 personer inom branschen har tillfrågats. Rapporten visar även att endast 23 procent tycker att deras arbetsplats känns helt säker – en kraftig minskning från 49 procent föregående år.

[Läs mer på Ramirent](#)

Svenskarnas ölvanor 2025: Gärna svenskt, växande intresse för alkoholfritt

Öl fortsätter att ha en självklar plats i svenskarnas liv, både som en del av kulturen och som en dryck för gemenskap. Det visar Sveriges Bryggeriers nya undersökning om svenskarnas ölvanor 2025, framtagen av Novus. Undersökningen pekar på ett stort engagemang för svenskproducerad öl, ett växande intresse för alkoholfritt och en tydlig nyfikenhet på att lära sig mer om ölstilar och bryggerier.

[Pressmeddelande Sveriges Bryggerier](#) via Mynewsdesk

Ny CAN rapport: Trendbrott i användning av narkotika bland unga

Under 2000-talet har användningen av narkotika ökat i Sverige. Dock finns det tecken på att det skett ett trendbrott och att konsumtionen minskat något under senare år, inte minst bland yngre. Rapporten ger en sammanvägd bedömning av narkotikautvecklingen i Sverige och bygger på flera olika statistiska underlag samt frågeundersökningar.

– Även om det problematiska bruket kan vara högre idag jämfört med åren runt millennieskiftet så tycks det enligt sjuk- och dödsorsaksstatistiken i alla fall inte ha inträffat någon ytterligare försämring sedan 2015. Tvärtom har läget förbättrats något sedan dess, säger Ulf Guttormsson.

[Läs pressmeddelande från CAN](#)

[CAN rapporten](#)

25 SEPTEMBER

KL 14.00-15.00

Stora marknader, små ökningar?

NARKOTIKA
POLITISKT
CENTER

Webbinarium 25 september kl 14.00-15.00

Hög narkotikatillgänglighet – men bara en liten konsumtionsökning.
Hur går det egentligen ihop att narkotikatillgängligheten ökat kraftigt, enligt tillgängliga data,
samtidigt som den totala konsumtionen bara tycks förändras marginellt?

Hur ska de tillgängliga statistiska indikatorerna tolkas egentligen?

Ulf Guttormsson, chef för avdelningen för Utredning & Forskning på CAN,
presenterar data och analyser från rapporten Narkotikautvecklingen i Sverige 2025,
som släpps i september.

[Föranmälan](#)

Sveriges Landsråd
för alkohol- och narkotikafrågor

Höstmöte med S.L.A.N (Save the day) 28 oktober 2025

Årets SLAN-konferens med våra medlemsorganisationer & länsnykterhetsförbund
kommer att gå av stapeln i Stockholm tisdagen den 28 oktober 2025
på IOGT-NTO Gården i Klara (Klara Södra Kyrkogata 20)

Vi börjar kl.09.30 med drop-in fika

Programmet startar kl. 10.00

Vi avrundar dagen ca. kl. 16.00

Programmet och utförligare information kommer längre fram.